

Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies

ISSN 2519–268X print
ISSN 2518–1327 online

doi: 10.32718/nvlvet9117
<http://nvlvet.com.ua/>

UDC 631.11(477.83):636

Status of production of cattle breeding products in agricultural enterprises of the Lviv region

Z.P. Berezivskiy¹, O. Berezivska¹, Ya.P. Berezivskiy²

¹Lviv National Agrarian University, Dublyany, Ukraine

²Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Ukraine

Article info

Received 03.09.2018

Received in revised form

01.10.2018

Accepted 02.10.2018

Lviv National Agrarian University,
Dublyany, Zhovkva district,
Lviv region, 30831, Ukraine.

Stepan Gzhytskyi National
University of Veterinary Medicine
and Biotechnologies Lviv,
Pekarska Str., 50, Lviv,
79010, Ukraine.
Tel.: +38-067-710-60-25
E-mail: berslavik07@ukr.net

Berezivskiy, Z.P., Berezivska, O., & Berezivskiy, Ya.P. (2018). Status of production of cattle breeding products in agricultural enterprises of the Lviv region. Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies, 20(91), 84–87. doi: 10.32718/nvlvet9117

The theoretical and methodological researches of the essence and features of the methodics of analysis of volumes of manufacture of cattle breeding products are substantiated. The analysis of livestock production volumes in agricultural enterprises of the Lviv region was carried out and suggestions were made regarding their growth in the future. The measures to introduce advanced technologies of livestock production are proposed. An analysis of the structure of a herd of cattle, in particular in farms of people, suggests that the fattening population is mainly realized at younger age or in poor feeding conditions, which is evidence of the inability to feed forages in the field of animal husbandry in order to profit. It becomes more profitable to produce crop production and sell it without processing in the animal husbandry industry. There is also an alarming fact, such as the lack of a repair group of animals in many farms for the cultivation of first-born cows, which does not, in accordance with the requirements of the ability to complete a herd in order to update it. The basis of raising the level of livestock production in the Lviv region is the use of advanced modern technologies. Previously, the technologies of livestock production developed at this stage are not adapted to new economic conditions; their significant drawback is the unprofitable consumption of resources at low animal productivity. Therefore, the main way of raising the level of livestock production should be to improve the economic conditions in the industry, to preserve and increase the current stock of cattle, in particular cows, and to increase the productivity of animals, in particular due to more productive breeds of cattle.

Key words: economic efficiency, production of livestock products, agricultural enterprise, profitability, introduction of advanced technologies.

Економічний стан виробництва продукції скотарства у сільськогосподарських підприємствах Львівської області

З.П. Березівський¹, О.Й. Березівська¹, Я.П. Березівський²

¹Львівський національний аграрний університет, м. Дубляни, Україна

²Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького, м. Львів, Україна

Обґрунтовано теоретичні та методичні дослідження суті та особливості методики аналізу обсягів виробництва продукції скотарства. Проведено аналіз обсягів виробництва продукції скотарства у сільськогосподарських підприємствах Львівської області та надано пропозиції щодо їх зростання на перспективу. Запропоновано заходи щодо впровадження прогресивних технологій виробництва продукції скотарства. Аналіз структури стада великої рогатої худоби, зокрема у господарствах населення, свідчить про те, що відгодівельне поголів'я в основному реалізується в молодому віці або ж в невисоких відгодівельних кондиціях, що є свідченням невикористання кормів у галузі скотарства з метою одержання прибутку. Сьогодні стає вигідніше виробляти продукцію рослинництва та реалізувати її без переробки у тваринницькій галузі. Непокій і такий тривожний факт, як відсутність у багатьох господарствах ремонтної групи тварин для вирощування корів-первісток, що не дає згідно з вимогами можливості комплектувати стадо з метою його оновлення. Перспективи подальших досліджень. Основою підвищення рівня виробництва продукції скотарства у Львівській області є використання прогресивних сучасних технологій. Розроблені раніше технології вироб-

ництва продукції скотарства на даному етапі виявляються непристосованими до нових економічних умов, значним їхнім недоліком є неекономне витрачання ресурсів при невисокій продуктивності тварин. Тому основним шляхом підвищення рівня виробництва продукції скотарства повинно стати поліпшення економічних умов господарювання в галузі, збереження і примноження теперішнього поголів'я великої рогатої худоби, зокрема корів, та нарощування продуктивності тварин, зокрема за рахунок нових продуктивніших порід худоби.

Ключові слова: економічна ефективність, виробництво продукції скотарства, сільськогосподарське підприємство, прибутковість, запровадження прогресивних технологій.

Вступ

Скотарство є важливою галуззю сільського господарства України, оскільки воно здійснює виробництво як цінних продуктів харчування, так і сировини для переробної промисловості, а також забезпечує рослинництво органічними добривами. Проте, на жаль, вже тривалий час воно перебуває у глибокій кризі через постійне скорочення чисельності поголів'я тварин, зниження його продуктивності та обсягів виробництва продукції. Таке погіршення завдає постійних значних збитків як аграрним підприємствам, так і ефективності галузі загалом, що в свою чергу неминуче призводить до значного скорочення споживання продукції скотарства у харчовому раціоні населення України.

Проблеми галузі скотарства постійно перебувають у полі зору економічної науки. Низка аспектів цих проблем досліджена вітчизняними економістами. Зокрема, деякі питання виробництва продукції скотарства в умовах різних форм власності та господарювання знайшли відображення у наукових роботах З. Березівського (Berezivskiy and Berezivskiy, 2000; Berezivskiy, 2005), П. Березівського (Berezivskiy and Berezivskiy, 2000), М. Зубця (Prysiachniuka et al., 2011), В. Костенко (Uhnivenko et al., 2006), В. Меселя-Веселяка, М. Присяжнюка, П. Саблука (Prysiachniuka et al., 2011), А. Угнівенко, Ю. Чернявський (Uhnivenko et al., 2006) та інших. Проте частина теоретичних, методологічних та методичних проблем все ще малодосліджені й потребують подальшої та поглибленої розробки. Саме це і зумовило необхідність здійснення подальшого наукового дослідження з даної проблематики, його актуальність та новизну.

Метою наукового дослідження було проведення аналізу обсягів виробництва продукції скотарства у сільськогосподарських підприємствах Львівської області. Завдання наукового дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних основ і методичних підходів до виробництва продукції скотарства у сільськогосподарських підприємствах Львівської області та виявлення основних тенденцій змін на перспективу.

Матеріал і методи досліджень

Методика дослідження рівня виробництва продукції скотарства базується на використанні методів, що дозволяють визначити зв'язок між чинниками та результатами, встановити нормативні показники та комплексно оцінити стан виробництва (Kovalchuk and Moiseiev, 2005). Зміст методу порівняння базується на тому, що те чи інше явище характеризується зістав-

ленням звітних економічних показників із плановими або показниками передових підприємств. Завдяки цьому виявляють невикористані резерви та можливості виробництва.

Для оптимального планування виробничих процесів використовують математичні методи, що дозволяють із числа можливих результатів знайти оптимальний, за якого досягається максимальний ефект, завдяки найбільш доцільному використанню наявних виробничих ресурсів.

Завдяки цим методам вирішуються проблеми ефективного використання різних виробничих ресурсів, збільшення обсягу виробленої продукції скотарства, встановлення розміру максимальних обсягів його виробництва в умовах обмежених виробничих ресурсів.

Результати та їх обговорення

Скорочення обсягів виробництва продукції скотарства у Львівській області є результатом значної економічної кризи економіки України. Хоча проведена аграрна реформа в цілому і, зокрема реформування аграрного сектора економіки, дали відчутні результати, проте позитивні тенденції були різними в залежності від форми господарювання. В 2016 р. у господарствах населення Львівської області вироблялось 49,1% м'яса всіх видів (у живій вазі), 43,4% м'яса усіх видів (у забійній вазі) і 95,2% молока, а в сільськогосподарських підприємствах (включаючи фермерські господарства) відповідно 50,9%, 56,6% і 4,8%. У 2014 р. в господарствах населення відповідно вироблялось 52,1%, 54,9% і 95,9% та в сільськогосподарських підприємствах, включаючи фермерські господарства – 47,9%, 45,1% і 4,1% (табл. 1).

За останній рік відбулося незначне зменшення обсягів виробництва продукції скотарства Львівської області. Зокрема, обсяги виробництва м'яса як у живій, так і в забійній масах у всіх категоріях господарств в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь у 2016 р. порівняно з 2014 р. скоротились на 0,8% (табл. 2). У сільськогосподарських підприємствах, включаючи фермерські господарства, воно скоротилось відповідно на 7,6% і 8,3%. Виробництво молока на 100 га сільськогосподарських угідь у всіх категоріях господарств зменшилось на 9,4%, а в сільськогосподарських підприємствах – на 7,7%.

Отже, як ми можемо побачити, спостерігається незначне скорочення виробництва продукції скотарства на одиницю земельної площі, що може стати негативним явищем в подальшому розвитку вітчизняного аграрного виробництва.

Таблиця 1

Виробництво м'яса та молока у різних категоріях господарств Львівської області *

Показник	2014 р.		2015 р.		2016 р.	
	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%
М'ясо усіх видів (у живій вазі)						
Всі категорії господарств, в т. ч.:	176,3	100,0	170,4	100,0	174,6	100,0
сільськогосподарські підприємства, включаючи фермерські господарства	84,5	47,9	81,7	48,0	88,9	50,9
господарства населення	91,8	52,1	88,7	52,0	85,7	49,1
М'ясо усіх видів (у забійній вазі)						
Всі категорії господарств, в т. ч.:	115,1	100,0	119,9	100,0	123,0	100,0
сільськогосподарські підприємства, включаючи фермерські господарства	51,9	45,1	60,6	50,5	69,6	56,6
господарства населення	63,2	54,9	59,3	49,5	57,4	43,4
Молоко						
Всі категорії господарств, в т. ч.:	601,0	100,0	571,2	100,0	543,2	100,0
сільськогосподарські підприємства, включаючи фермерські господарства	24,9	4,1	25,6	4,5	26,2	4,8
господарства населення	576,1	95,9	545,6	95,5	517,0	95,2

* На основі даних (Statystycznyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2016 rik; Silske hospodarstvo Lvivskoi oblasti, 2017)

Таблиця 2

Виробництво м'яса і молока в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь різними господарств Львівської області, ц*

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. в % до 2014 р.
Усі категорії господарств				
М'ясо:				
в живій масі	170,5	164,8	169,2	99,2
в забійній масі	120,2	116,2	119,2	99,2
Молоко	581,1	552,8	526,4	90,6
Сільськогосподарські підприємства, включаючи фермерські господарства				
М'ясо:				
в живій масі	322,9	296,7	298,5	92,4
в забійній масі	240,4	220,4	220,5	91,7
Молоко	95,1	92,9	87,8	92,3

* На основі даних (Statystycznyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2016 rik; Silske hospodarstvo Lvivskoi oblasti, 2017)

Як відомо, обсяги виробництва продукції скотарства залежать від двох чинників, таких як чисельність поголів'я худоби та рівень її продуктивності. Збільшення чисельності поголів'я худоби відноситься до екстенсивних чинників зростання обсягів виробництва, а підвищення продуктивності тварин – до інтенсивних.

Протягом 2014–2016 років поголів'я ВРХ у всіх категоріях господарств області скоротилось на 7,1%, причому в сільськогосподарських підприємствах, включаючи фермерські господарства, воно зменшилось на 7,2%, а в господарствах населення – на 7,1% (табл. 3). Поголів'я корів відповідно скоротилось на 11,3%, 12,0%, та 11,2%. В структурі поголів'я у всіх категоріях питома маса корів знизилась на 2,9 пункту, у сільськогосподарських підприємствах, включаючи фермерські господарства на 2,1 пункту, у господарствах населення на 3,0 пункти.

Аналіз продуктивності молочного стада показав, що вона загалом має хоч і незначну, але тенденцію до зростання (рис 1). Проаналізувавши показники, ми встановили, що за останній рік середньорічний надій молока на одну корову збільшився на 1,6% у всіх

категоріях господарств, на 17,6% у сільськогосподарських підприємствах, а в господарствах населення – на 0,9%.

Рис. 1. Динаміка середньорічного надою молока від однієї корови у різних категоріях господарств Львівської області, кг *

* На основі даних (Statystycznyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2016 rik; Silske hospodarstvo Lvivskoi oblasti, 2017)

Таблиця 3

Поголів'я великої рогатої худоби в різних категоріях господарств, тис. гол. *

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. в % до 2014 р.
Всі категорії господарств				
Велика рогата худоба – всього	210,3	203,4	195,3	92,9
в т. ч.: корови	136,7	129,7	121,3	88,7
Питома маса корів у загальному поголів'ї, %	65,0	63,8	62,1	X
Сільськогосподарські підприємства, включаючи фермерські господарства				
Велика рогата худоба – всього	20,8	20,1	19,3	92,8
в т. ч.: корови	8,3	7,8	7,3	88,0
Питома маса корів у загальному поголів'ї, %	39,9	38,8	37,8	X
Господарства населення				
Велика рогата худоба – всього	189,5	183,3	176,0	92,9
в т. ч.: корови	128,4	121,9	114,0	88,8
Питома маса корів у загальному поголів'ї, %	67,8	66,5	64,8	X

* На основі даних (Statystychnyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2016 rik; Silske hospodarstvo Lvivskoi oblasti, 2017)

Одним з важливих показників продуктивності тварин у молочному скотарстві є показник виходу телят на 100 корів, який характеризує рівень відтворення стада ВРХ у підприємстві. В 2014 р. вихід телят на 100 корів становив 66 голів, у 2015 р. цей показник зріс до рівня 70 голів, а в 2016 р. він знову знизився до 65 голів (Statystychnyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2016 rik; Silske hospodarstvo Lvivskoi oblasti, 2017).

Висновки

Аналіз структури стада великої рогатої худоби, зокрема у господарствах населення, свідчить про те, що відгодівельне поголів'я в основному реалізується в молодому віці або ж в невисоких відгодівельних кондиціях, що є свідченням невідповідності згодовування кормів у галузі скотарства з метою одержання прибутку. Сьогодні стає вигідніше виробляти продукцію рослинництва та реалізувати її без переробки у тваринницькій галузі. Непокоїть і такий тривожний факт, як відсутність у багатьох господарствах ремонтної групи тварин для вирощування корів-первісток, що не дає згідно з вимогами можливості комплектувати стадо з метою його оновлення.

Перспективи подальших досліджень. Основою підвищення рівня виробництва продукції скотарства у Львівській області є використання прогресивних сучасних технологій. Розроблені раніше технології виробництва продукції скотарства на даному етапі виявляються непристосованими до нових економічних умов, значним їхнім недоліком є неекономне витрачання ресурсів при невисокій продуктивності тварин. Тому основним шляхом підвищення рівня виробництва продукції скотарства повинно стати поліпшення економічних умов господарювання в галузі, збереження і примноження теперішнього поголів'я великої рогатої худоби, зокрема корів, та нарощування проду-

ктивності тварин, зокрема за рахунок нових продуктивніших порід худоби.

References

- Prysiachniuka, M.V., Zubtsia, M.V., Sabluka, P.T., & Mesel-Veseliaka, V.Ya. (2011). Ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy (stan i perspektyvy rozvytku). K.: NNTs IAE (in Ukrainian).
- Berezivskiy, Z.P. (2005). Ekonomichnyi mekhanizm formuvannya vyrobnychkykh vytrat v skotarstvi: monohrafiia. Lviv: Ukrainski tekhnolohii (in Ukrainian).
- Berezivskiy, P.S., & Berezivskiy, Z.P. (2000). Skotarskyi pidkompleks APK Lvivshchyny: stan, problemy ta shliakhy rozvytku. Lviv: Ukrainski tekhnolohii (in Ukrainian).
- Kovalchuk, V.V., & Moiseiev, L.M. (2005). Osnovy naukovykh doslidzhen: navchalnyi posibnyk, 3-e vyd. Kyiv: VD "Profesional" (in Ukrainian).
- Silke hospodarstvo Lvivskoi oblasti: statystychnyi zbirnyk (2017). Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. Lviv (in Ukrainian).
- Statystychnyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2016 rik (2017). Chastyna 1. Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. Lviv. <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/publ/2017/2016.pdf> (in Ukrainian).
- Statystychnyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2016 rik (2017). Chastyna 2. Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. Lviv. <http://www.lv.ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian).
- Uhnivenko, A.M., Kostenko, V.I., & Cherniavskiy, Yu.I. (2006). Spetsializovane miasne skotarstvo: pidruch. dlia studentiv vyshch. navch. zakladiv I-II rivniv akredytatsii; posib. dlia stud. vyshch. navch. zakladiv III-IV rivniv akredytatsii. Kyiv: Vyshcha osvita (in Ukrainian).